49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1211 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 8/21 ՅՈՒՆԻՍ 1905 17 ԲԷՊԻԼ, ԱՒԳՍՏՈՍ 1323 — 8 ՀԱԶԻՐԱՆ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

Մանկունեաց Էֆքիար

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزیتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس فریدجه
اداره‌خانه‌سی باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ՝ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ճաամէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳՆԱՅԻՆ ԱՐՕՒԱՆՔԸ

	Տարեկան	Կէսամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵՒՆ ՎՐԱՅ

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Հակառակ վրայէն բաւական առնն անցած ըլլալուն, տակաւին ո՛չ մոռցուեցաւ, ո՛չ ալ կրցաւ հասկցուիլ հանրութեան կողմէ, այն առեղծուածը՝, որ յանկերգի պէս բան մը եղաւ ամէնուն բերանին մէջ, և որուն ծնունդ տուաւ ծանուցում մը, զոր ես ինձս հրատարակած էի Նախկին Ծաղիկին մէջ։ (*)

Շատեր կարծեցին թէ, կատակ մըն է ադ, ուրիշներ մտածեցին թէ, թերթը ինքն իր կողմէ ըրած է այդ տեսակ բան մը՝ իբր farce, և, ոչ ոք ուզեց անոր մէջ նպատակ մը փնտռել, մտադրութիւն մը տեսնել, կամ լիովին թափանցել անոր ոգին։

Ու հակառակ այդ մասին պզտիկ լուսաբանութիւն մը տուած ըլլալուս, Մեր Ամուսնութիւններու վրայ ուսումնասիրութեան մը մէջ, (Մասիս, 1904, թիւ. 50), տակաւին մինչեւ այսօր այդ առասպելական հանելուկին յանկերգը ամէն առիթով կը կրկնէ հանդիպող ամէն մարդ, ու անոր նպատակը կ՝ուզէ հասկնալ,— մանաւանդ երբ հրապարակային ակնարկութիւններ՝ պատճառ ըլլան անոր վերարծարծուելուն, ինչպէս վերջերս Պր. Լուսիւնեանի միջոցով, և առաջները՝ ուրիշներու կողմէ, և դեռ ասկէ եաքն ալ, թերեւս։

Կը մտածեմ որ, պէ՛տք է ալ քանի մը տողով լուսաբանել այդ խնդիրը, մեր ամէնէն շատ կարդացուած եւ ամէնէն տարածուն թերթին՝ Մանզումէի միջոցով, որպէս զի իրենց հեռաքքրքրութեանը մէջ գոհացում գտնեն բոլոր անոնք՝ որոնց համար մութ մնացած հանելուկ մըն է եղած այս ա՛յնչափ պարզ հարցը։

Ու ասիկա՝ եթէ ոչ գաղափարին ընդհանրացմանը, գոնէ փրկելու համար չտեսը իրենց մտասանջութենէն՝ այս մասին, որուն մէջ ըլլալ ցոյց կուտան ինքզինքին։

Սամուսնութիւններու՝ մեր մէջ դժուարացումով, և այդ պատճառով առաջ եկած չարիքներուն երեւոյթներովը միշտ շահագրգռուած, և խորապէս զգալով անոնց յարուցած աւերքին դառնութիւնը մեր ամուսնական աշխարհին մէջ, այս կացութեան իբր փրկարար միջոց մըն էր որ, անգամ մը միամիտ յղացումը ունեցայ, գաղափար մը նետելու մէջտեղ, ամուսնութեան համար ծանուցում մը հրատարակելով թերթի մը մէջ, չխրախելով նոյն իսկ անուճով հռչակելէ զայն։ Ապահովաբար ինծի կին մը գրատնել չէր նպատակ՝ այդ ծանուցումով։ Առով նպատակս էր՝ ձայն մը հնչեցնել մեր աւանդամոլ ընտանիքներու ականջին թէ, ամուսնանալու համար, միջնորդութիւններու, եկեղեցիներ դիմելու, զրօսավայրեր չափչփելու տարփակ ու գուեհկօրէն ռամկի դրութիւններուն քով, կա՛յ նաև ուրիշ մը, չա՛տ աւելի անկեղծ, չա՛տ աւելի վստահ, չա՛տ աւելի նպատակայարմար ու ազնիւ, դրութիւն, զոր որդեգրած են ամէնէն քաղաքակիրթ ազգերը աշխարհի, որոնք կը գործադրեն զայն առանց անպատեհութեան, և կը նպաստաւորուին անոր երեսէն անհունապէս։

Կը գուշակէի թէ ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի գտնէր ան։ Բայց չէի կրնար երեւակայել թէ, անիկա բուռն ընդդիմութեան մը պիտի բաղխի, ամէնէն զարգացած ու լուսաւորուած անձերու կողմէ ալ։ Ամէն մարդ բան մը գտաւ ըսելու. ամէնէն անմիտներէն մինչեւ ամէնէն մտացիները չի կրցան հաշտուիլ գաղափարին հետ։ Գտնուեցան կարամիտներ՝ որոնք ինքզինքիս ռէքլամ ընելու մեկնութիւն մը գտան անոր մէջ, և նոյնիսկ այն թերթը, որ շատ լուրջ ու ամէն բանի մէջ սկզբունքներով գօտեւորուած ըլլալու մտահոգութիւնը մտահոգուած էր, և որուն մէջ հրատարակած էի այդ ծանուցումը, ծաղրելի տկարութիւնը ունեցաւ Օր. Փառանձեմ Ամբակումեանի մը խրատիկակը հանելու։

Յայտնութիւն մը չէր սակայն այս վերաբերումը՝ ինծի համար։ Պէտք է միայն ցաւիլ այն մտաւորական ողբալի հեռաւորութեան վրայ որ, եւրոպական ամէնէն քաղաքակիրթ ազգեր, պատճառ մը չեն տեսած խոտելի նկատելու՝ ա՛յս ասոիճան պարզ ու բնական դրութիւն մը, որ ոչինչ ունի իր մէջ արտասովոր, և իրենց թերթերը ամէն օր լեցուն են նշանտուքի, ամուսնութեան ծանուցումներով, որոնք ա՛նչափ յաջող ու բարերար ելքեր կ՝ունենան, մինչ մեզի համար, եւրոպական ազգերուն ընդունած այդ անվնաս սովորութիւնը՝ ա՛նչափ այլանդակ կ՝երեւայ ու դատապարտելի, և մարելի ըլլալու համար չա՛տ կարծր կուգայ այդ օգտաւէտ դրութիւնը։ Անշրջբռնելի բան է որ, երբ այդ ազգերուն մէջ, օրինակի համար, աղնուականներ ու կոմսեր, ամուսնութիւն առաջարկող ծանուցումներ կ՝ընեն թերթերու մէջ, —հոգ չէ թէ անունին տան կամ՝ ոչ,— մեր մէջ այդ գաղափարը անդրդեւնական բան մը կը նկատուի, պարզապէս անոր համար որ, անգամ մը սովորութիւն չէ եղած։

Ամուսնութիւնները հեղհեղէ կը դժուարանան կոր մեր մէջ, և ասիկա ընկերային այն տեսակ չարիք մըն է, որուն վրայ կ՝արժէ և պէ՛տք է մտածեմ ամէն անոնք, որոնց ձեռքէն բան մը կուգայ անոր իբր դարման։

Եթէ ամուսնութիւնը պիտի նկատենք ընկերային ու մարդկային պարտաւորութիւն մը, ու պիտի ընդունինք որ անոր ընդհանրացումը, անոր դիւրացումը, օգտակար և միւնոյն ժամանակ անհրաժեշտ պէտք մըն է անհատներու համար, պէ՛տք է համոզուիլ միանգամայն որ, մեր մէջ, ուր ամուսնութիւնները ա՛յնչափ դժուարացած են ու հետզհետէ կը դժուարանան, — պատճառներով՝ որոնց անդրադառնալ կարելի չպիտի ըլլար հոս, — և զայն իրականացնող միջոցները ա՛յնչափ կոճռոտ ու անել հանգամանք մըն են ստացած, այս գրութեան որդեգրումը, ամէնէն բարերար գործը պիտի կրնայ ըլլալ, որովհետեւ անիկա կարելի պիտի դարձնէ, ամէն ուրիշ բանէ աւելի, մա՛նաւանդ յարմարագոյն կեանքի ընկերներ գտնելու ամենակարեւոր գործը, քանի որ ա՛յդ է միակ լաւագոյն միջոցը, իւրաքանչիւր անհատի խէալին համապատասխանող կեանքի ընկերը ամբողջ համայնքի մը մէջէն գտնել հանելու, պայմանով որ հարցը անգամ մը սկզբունքով ընդունուի, և սկսի գործադրութեան դրուիլ։

Ուշադիր ակնարկ մը, մեր համայնքին ամուսնական կեանքին վրայ, պիտի ցոյց տայ թէ, օրչափ երիտասարդներ կան, որոնք կ՝ուզեն ամուսնանալ, որոնք պատճառ մը չունին չամուսնանալու, և որոնք սակայն չէ՛ն ամուսնանար, ու կը խամրին ամուրիութեան փտեցուցիչ կապանքներուն մէջ, որովհետեւ իրենց խէալը գտնելու հարցը չա՛տ դժուար ու անյաղթելի է, օրչափ ալ համեստ ըլլայ այդ իսէալը։ Մինչ այս տեսակ դրութիւն մը, կարելի չէ՞ հաստատել թէ, օրչա՛փ պիտի դիւրացնէր այդ գործը։

Մեզի համար քիչ մը նորօրինակ այս դրութեան այս ջատագովականը՝ գիտեմ որ պիտի խրչեցնէ շատերը, և նոյն իսկ անոր կարեւորութեանը համար ապշողներ պիտի գտնուին, մի՛միայն անոր համար որ, քաղաքարը մեր մէջ անսովոր է։

Բայց պէտք չկայ այդ երկիւղած սասանումին, որովհետեւ անգամ մը պաղարիւն ու լայնամիտ հայացքով մը դատելէ ետքը, դժուար չէ համոզուիլ անոր հնարաւորութեանը ու անկէ բղխելիք բարիքներուն։

Կը մտածեմ որ, գործնականացնելու համար այս գաղափարը, ինչ բան պիտի կասեցնէր մեր թերթերը, օրին մէկը հրատարակել սկսելու համար ամուսնական ծանուցումներ,—անունով կամ առանց անունի,—որոնք օր մը երկուքը պիտի խօսուէին, ծաղրանքի առարկայ պիտի ըլլային, բայց վերջապէս, ժողովուրդը պիտի ընտելանար անոնց, այդ սովորութիւնը պիտի որդեգրուէր, ու անկէ մեծ բարիքներ պիտի ծագէին, որովհետեւ ամուսնանալու տրամադիր եղողներու ամբողջ բազմութիւն մը՝ այդ կերպով պիտի կրնային դիւրաւ ամուսնանալ, —երիտասարդներ, ամուրիներ, այրիներ, աղջիկներ ու որբեւայրիներ՝ որոնք պէ՛տք է որ ամուսնանան, և սակայն չեն կրնար ամուսնանալ, ամուսնութիւններու միջոցները դժուարացած ըլլալուն պատճառով։

Թիչ մըն ալ ժողովրդականացնելով գաղափարը, ու գործնական հանգամանք մը տալով անոր, ես պիտի ըսէի որ, ինչ վնաս պիտի ունենար, եթէ թերթ մը, կամ մեր թերթերը, սկսէին հրատարակել սա տեսակ ծանուցումներ, նմանները, և ուրիշներ, իւրաքանչիւրին պահանջումին համաձայն։—

25 տարու պրի մը, որ տուն մը ու 200 ոսկի գրամ ունի, կ՝ուզէ ամուսնանալ նորօրեայ արհեստաւորի մը հետ, պատուաւոր ու բարեկենցիկ։

Կամ.—

30 տարու ամուրի մը, որ մանչ և աղջիկ զաւակ մը ունի, կ՝ուզէ ամուսնանալ խելահաս տարեց աղջկան մը, կամ անզաւակ որբեւայրիի մը հետ։ Հարստութիւն չուզուիր։ Վարուչչեմ ու կրթուած։

Եւ դեռ իր կարգին, բազմացուած պահանջումներուն համեմատ։

Առանց կասկածի, այս երկուքն ալ պիտի գտնէին իրենց ընտրելին, և երջանիկ ըլլային։ Մինչդեռ, առանց այս միջոցին, անանք յաւիտենապէս կը մնան իրենց տխուր առանձնութեան մէջ, և, պէ՛տք է ըսել, այդ վիճակը ո՛չ յանձնարարելի և ո՛չ ալ բարերար կացութիւն մըն է, ընկերային տեսակէտով, ու բազմաթիւ նկատումներով։

Ասիկա առասպել չէ։ Իրականացումը գերազանցապէս կարելի տեսութիւն մըն է ա՛ս, որուն օրինակը գոյութիւն ունի արդէն այլուր։

Այ՛ք մը պատրաստեցէք շուրջերնիդ, ու պիտի տեսնէք թէ, ամուսնանալու վիճակին մէջ գտնուող ո՞րչափ աղջիկներ, որբեւայրիներ, ամուրիներ, երիտասարդներ, տարէցներ՝ կը սպասեն տուներու երդիքներուն տակ, և որոնց կեա՛նքը կը խամրի, անպտուղ կը փճանայ։ Ու մանաւանդ այս վիճակին մէջ ինչ բազմութիւն մը աղջիկներու, որոնք Ասուած Ասու

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԱՂԱՓԱՐԻ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրամանագրերով հաստատվեցին Հայաստանի Հանրապետության առաջին գաղափարի համար առանցքային կապերը։

Հրամանագրերի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահի տեղակալ՝ Գերագույն խորհրդի անդամ Ռաֆայել Ղազարյանը նշանակվեց Գերագույն խորհրդի նախագահի տեղակալ՝ Գերագույն խորհրդի անդամ Ալեքսանդր Ռոստոմ

սակցության արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Կ'ըսուի թէ այս տեսակցութեան վերջ նպաստաւոր ելք պիտի ունենան հաշտութեան բանակցութիւնները։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սէնթրըլ Նիւզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մալթայէ.— Անգլիական երկու յածանաւեր մեկնեցան Մալթայէ և կ'երթան դէպի Բօա Սայիտ։ Մալթայի իշխանութեանց հետ ուղղակի յարաբերութիւն ունեցող անձ մը յայտարարեց թէ այս նաւերուն պաշտօնն է փնտռել յածանաւերուն պաշտօնն է փնտռել Պալթիի նաւատորմին մաս կազմող ռուս օժանդակ յածանաւերը, որ լսելով թէ ռուս նաւատորմը պարտուեցաւ, Ռուսիա կը դառնան։

ԲԱՐԻԶ.— Զգալի թուլացում մը կայ Ցարանայի ու Գերմանիոյ յարաբերութեանց մէջ՝ Մարոքի գործերուն համար։ Համաձայնութեան մը մասին բանակցութիւնները կը շարունակեն։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ.—Հանքի ծանր արկած մը պատահեցաւ Էքաթէրինոսլաւի Ռուսքա Տոնէց Ընկերութեան Իվան անուն հանքին մէջ։ Զոհերուն թիւը 500ի կը հասնի։

ԲԵՆԹԱ.—Եօզէֆ Արհիզու քսին յուզարկաւորութիւնը այսօր կատարուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Ներկայ էին Ցարանց Եօզէֆ կայսր, և Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Սպանիոյ թագաւորներու ներկայացուցիչները, օտար իշխաններ, նախարարներ և խուռն բազմութիւն մը։ Կայսրը իրիկունը Վիեննա մեկնեցաւ։

—Մաճառստանի նոր նախարարութիւնը հետեւեալ կերպով կազմուեցաւ. Պառոն Ֆէյէրվարի՝ նախարարապետ, Մ. Լանեի՝ դատական, Մ. Վորէէ՝ առեւտրական, Մ. Քիիսթոֆի՝ ներքին, Լուքաց՝ կրթական, Կեսէրկի՝ երկրագործական։ Նախարարապետը պիտի վարէ նաեւ ելմտական գործերը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ
ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ
ՊԱՏԱՐԱԳ ՈՒ ՊԱՇՏՕՆ
ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՂԵԱՆՑԻ ՀԱՄԱՐ

Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութիւնը վայելուչ յարգանք մը բրաւ երէկ, վարժարանին հիմնադիր Աղա Մկրտիչ Սանասարեանցի խորհրդատու և առաջնորդ, հանգուցեալ Կարապետ Եղեանցի յիշատակին, անոր մահուան ութսնոցեակին առթիւ։

Կանխաւ ծանուցուածին համաձայն, Սմեռն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առաւաւ հոգեհանգստեան պատարագ մատոյց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, որ հանդիսաւոր երեւոյթ մը առած էր ու լուսաւորուած և զարդարուած չքեղաչէս ի յարգանս հանգուցեալին։

Մայրաքաղաքիս եկեղեցական դասը գրեթէ ամբողջութեամբ փութացած էր պատասխանել Պատրիարքարանի հրաւէրին ու իր ներկայութեամբ կ'աւելցնէր շուքը հանդիսաւոր արարողութեանց որոնք կը կատարուէին Պոլսոյ գրեթէ բոլոր դպրաց դասերուն և երգեցիկ մանուկներու մասնակցութեամբ։

Եպիսկոպոսական դասէն ներկայ էին, Տ. Տ. Մեսրոպ Սուքիասեան, Հմայեակ Դիմաքեան, Մկրտիչ Վէհապետեան, Գէորգ Երէցեան, Եղիշէ Դուրեան և Արիստակէս Վանքեան Սրբազանները։

Վարդապետական դասէն ներկայ էին Տ. Տ. Վահան Տէր Մինասեան, Վահան Յակոբեան, Բարգէն Կիւլէսէրեան, Արիստակէս Խաչատուրեան, Գրիգորիս Աբարդեան, Իգնատիոս Փափազեան, Մարկոս Գարագաշեան, Վրթանէս Գալըշճեան, Եղնիկ Շապաեան, Եզրաս Սաչլեան և Տիրայր Մարգարեան վարդապետները։

Քահանայական դասէն ներկայ էին Տ. Տ. Յովհաննէս Մկրեան, Կարապետ Սէթեան, Կարապետ Սանտալճեան աւագ քհնները, Ոսկի քհն. Օհանեան, Մեսրոպ քհն. Տէր Մեսրոպեան, Վահան քհն. Խոյեան, և մայրաքաղաքիս գրեթէ բոլոր թաղերուն աւագերէցները և քահանաները թուով երեսունի չափ։

Եկեղեցւոյն աջ ու ձախ կողմերը մասնաւոր աթոռներ յատկացուած էին հրաւիրեալներու համար, որոնց մէջ կը նշմարուէին բաց ի Սանասարեանի Խնամակալութեան անդամ՝ Աբիկ Ունճեան, Գաբրիէլ Նորատունկեան, Պատրիկ Կիւլպէնկեան, Գրիգոր Կիւմիշկէրտան, Վահան Էսատեան, Արշակ Գարակէօզեան և Հրանտ Ասատուր էֆէնտիներէն, Ռուսական դեսպանատան կողմէ Գ. թարգման Մ. Նիքոլայէֆ։ Բողոքականաց աղգապետ Յակոբ էֆ. Պոյաճեան։

Բաղ. Ժողովէն՝ Տիգրան Եուսուֆեան, Մինրան Սէթեան, Գրիգոր Խաչերեան, Տիգրան Տէր-Ներսէսեան, Սեպուհ Տէմիրճիպաշեան, Մկրտիչ Ասասեան էֆէնտիները։

Ուսումն. Խորհուրդէն՝ Տիգրան պէյ Ասէմեան, Պօղոս Բերէստէճեան էֆէնտիները։

Տնտես. Խորհուրդէն՝ Գէորգ էֆ. Ապահեան, Կարապետ էֆ. Մալխասեան։

Ուսուցչաց Օգնութեան Մնտուկի Ծանձնաժողովէն՝ Ռէթէոս Պէրպէրեան և Տօքթ. Մինրան Վարդազարեան էֆէնտիները։

Նպաստից Ծանձնաժողովէն՝ Բարթող Թէլեան, Դանիել Կիւլպէնկեան, Սիմոն Դայաէրլեան և Տիրան Կիւմիշկէրտան էֆէնտիները։

Յովսէփ Իզմիրեանց Գրական Ծանձնաժողովին անդամները ամբողջութեամբ։

Դպրեվանաց Խնամակալութեան անդամները ամբողջութեամբ։

Կեդրոնական վարժարանի Խնամակալութենէն՝ Յակոբ Էսաեան, Յովհաննէս Մուրատեան, Մագսուտ Հարէնց էֆէնտիները։

Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցի Խնամակալութեան անդամուհիներէն ոմանք և Բրիստինէ Մայրապետ։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութենէն Գրիգոր էֆ. Էվրենեան։

Հիւանդանոցի տիկնանց Խնամակալուհիներէն ոմանք։

Ս. Յակոբայ Որբանոցի Խնամակալութենէն Լեւոն Բանիկեան և Յակոբ Գորեան էֆէնտիները։

Սանասարեան վարժարանի կարնոյ Հոգաբարձութեան անդամներէն Զաքար էֆ. Խէրպէկեան, և վարժարանին ընթացաւարներէն Ռուբէն Սարաֆեան, Արշաւիր Յովհաննէսեան և Յովհաննէս Հանէսեան էֆէնտիները։

Պայպըլ Հաւզի կողմէ Արշակ էֆ. Շմաւոնեան։

«Աւետարեր»ի Խմբագրութենէն Ընչան էֆ. Գոնտաեան։

Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն՝ Բօսկէր Եաղըճեան, Տօքթ. Աղեքսանդր Արապեան, Խաչիկ Ղազարոսեան, Տօքթ. Յակոբ Պէկեան, Մինրան Տէր-Ներսէսեան, Միքայէլ Կիւլլապեան, Լեւոն Յովհաննէսեան էֆէնտիները։

Ասոնցմէ զատ ներկայ էին նաեւ Տօքթ. Նաֆիլեան փաշա, Տօքթոր Սեւեան փաշա Տօքթոր Թորգոմեան, Տօքթ. Իւթիւճեան, Տօքթ. Օրմանեան, Տիգրան Բարաղամեան, Պատրիարքարանի գործակատար Արիս Ֆէշճեան, Յարաբերական դիւանի պետ Կարապետ Խաչատուրեան, արձանագրութեանց դիւանի տեսուչ՝ Մըկըրիչ Մէլիքեան, Ելմտից տեսուչ Մինրան Զօպանեան, Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ Համամճեան, Տօքթ. Մատթէոսեան, Տօքթ. Տաղաւարեան, Յարութիւն Զէյքի, Եղիա Շահպազ, Տօքթ. Թօփճեան, Աղեքսանդր Փանոսեան, Մարկոս Նաֆտանեան, Յարութիւն Մրմրեան, Մկրտիչ Մէղպուրեան, Յակոբ Պահրի, Տիգրան Մարզպանեան էֆէնտիները, Թաղ. Խորհրդոյ անդամներ, վարժարանաց Տեսուչներ, լրագրապետներ և ուրիշ ծանօթ անձնաւորութիւններ որոնք եկեղեցի կ'առաջնորդուէին Գրիգոր Մարգսրեան, Նշան Փափազեան, Մինրան Զուհաճեան և Արմենակ Թէլլեան էֆէնտիներէն։

Այլ ու ձախ դասերուն մէջ կեցած էին նաեւ Ս. Յակոբայ Որբանոցի և Էսաեան վարժարանի սաներէն պատգամաւորութիւններ իրենց ուսուցիչներուն հետ։

Մեռելական երգեցողութիւնները իսիտ սրտագրաւ կերպով կը կատարուէին առաջնորդութեամբ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ դպրապետ Ռուբէն էֆ. Ճիվանեանի։

Պատարագի աւարտման մօտ սկսան թաղման կարգի արարողութիւնները որոնց վերջանալուն՝ պատարագիչ Տ. Օրմանեան Ս. Պատրիարք Հայրը խօսեցաւ դամբանական մը, որով կատարելապէս պատկերացուց հանգուցեալը իբր հաւատաւոր զաւակ Հայ Եկեղեցիին և իբր պետական պաշտօնատար։

«Ներկայ ընտիր բազմութեան մէջէն, ըսաւ Ն. Սրբազնութիւնը, հաւրիբրն մին անձամբ տեսած ու ճանչցած չէր հանգուցեալը։ Ուրեմն ինչո՞ւ այստեղ եկած ենք մարմնաւոր մեզ անծանօթ մէկու մը յիշատակը մեծարելու, որ մեզ համար օտար եղող երկրի մը մէջ մեռաւ։ Պատճառն այն է որ Կարապետ Եղեանց հաւատարմապէս ծառայեց ոչ միայն իր պատկանած Պետութեան, այլ և իր պատկանած Եկեղեցիին։ Իր գործունէութիւնը կառավարական ծառայութեան սահմաններուն մէջ միայն սահմանուած չմնաց, այլ նաեւ իրեն նպատակ ունեցաւ իր պատկանած համայնքին կրթական, գրական, բանասիրական և եկեղեցական կեանքն ու զարգացումը։

«Սաղմոսերգուն մարդկային կեանքին սահման դրեր է եօթանասունեւորդ տարին, և Եղեանց թէեւ 70 տարու մեռաւ, բայց անցեալ տարի իր պետական ծառայութեան յիսնամեակը կատարած էր, յորմէ կը հասկցուի թէ չատ կանուխէն սկսած էր իր օգտակարութեան ասպարէզը։ Լազարեան ձեմարանին և Բեմերսպուրգի Համալսարանին մէջ յաջող ընթացքներ բաղրած, և իբրեւ Մագիստրոս ակադեմական պատիւներով ճոխացած, իբրեւ արեւելագէտ և բանասէր և պատմական երեւելի հանդիսացած է, և Ռուս Կառավարութեան կողմէ միշտ ինք ներկայացուցիչ եղած է Արեւելագիտաց Միջազգային Ժողովներուն։

«Մեր մէջ բարձրագոյն արժանաւոր պաշտօնատարներ և աստիճանաւորներ որոնք սիրայօժար ժամանակ գտած են նաեւ իրենց պատկանած Եկեղեցիին և համայնքին օգտին աշխատելու։ Օտար երկիրներու մէջ այնպէս չէ, և բացառութեանց բացառութիւն էր Կարապետ Եղեանց, որուն բոլոր կեանքին գործունէութիւնը երկու հաւասար մասերու բաժնուեցաւ։ Ինք մեզ սիրելի և ակնածելի եղաւ իր այն գործունէութեամբ որ նպատակ ունեցաւ կրթական զարգացումը և Մայր Աթոռոյ մեծագոյն պէտքերուն և շահերուն դիտակցութիւնն ու հոգածութիւնը։ Ինքը եղաւ թելադիր Տփղիսի Յովհաննեան-Մարիամեան ազգկանց կրթարանին հիմնարկութեան, ինքը եղաւ թելադիր՝ բարերար Սանասարեանցիներ՝ համանուն կրթարանը հիմնելու, ինքը եղաւ թելադիր՝ Յովսէփ Իզմիրեանցին՝ համանուն գրական և կրթական Մրցանակը կազմակերպելու։ Բարին կատարեալ իմաստովը իմաստուն մէն էր, վասն զի շատ հեռուն կը տեսնէր, և իր ծրագիրները հիմնապէս կը կազմէր, այնպէս որ Սանասարեան Վարժարանին հիմնարկութենէն առաջ անոր ուսուցիչները և անօրէնները կրթել տուաւ Գերմանիոյ մէջ, և այս ամէն հատատութեանց ապագան ապահովելու համար ամէն ինչ կանխաւ խորհեցաւ և կարգադրեց։ Մեզ սիրելի եղաւ նաեւ իբրեւ մատենագիր և բանասէր, վասն զի իր պատկանած Եկեղեցիին համար շատ մեծ օգուտ ունեցող երկեր մէջտեղ հանեց։

«Իր սիրտը տաքցնող սէրը լայնատարած էր, կը ծաւալէր ամէն կողմ, ուր հաստատուած էր Հայ Եկեղեցին։ Հաստատ յոյսով կը գործէր կրթական յառաջդիմութեան համար, և իր հաւատքը կատարեալ էր։ Տաք սրտով կը վերաբերէր դէպի Մայր Աթոռ և անոր անձուկ օրերուն մէջ խորհրդատու էր, և դժուարութեանց մէջ ելքի հնարներ ցուցնող անկեղծ հաւատացեալ զաւակն էր Եկեղեցւոյ։

«Կրթական զարգացման վրայ իր հաւատքն էր նաեւ որ զինք կը մղէր օգնութեան աջը կարկառելու ուսումնասնկնդ նոր սերունդին, և իր ջնորհիւ բազմաթիւ Հայ երիտասարդներ ուսում ստացած են Համալսարաններու մէջ։

«Ինք երբէք հարուստ չեղաւ, բայց իր սիրտը հարուստ էր, և իրեն միջոցներ կը թելադրէր Ազգին հարուստ անհատներուն քարի խրատներ տալու և առաքինութեան ու բարեգործութեան արարքներու մէջ անոնց կարապետ ըլլալու։

«Իր բնակարանը ապաւէն էր ամէն տեսակ օգնութեան կարօտներու, զորս գիտէր սիրել, և չէր թերանար արժանաւորներուն օգնելու։

«Կրնանք ըսել թէ ինք պետական ծառայութեան ժամերէն դուրս իր համայնքին համար միայն ապրեցաւ, վասն զի ուշխարհային ամէն վայելք հրաժարեալ կեանք մը ունեցաւ, իր անձին համար դրամ չվատնեց, ժամանակ չվատնեց, և բոլորանուէր աշխատեցաւ օգտակար ըլլալու Հայ Եկեղեցիին, և անաղարտ ու մաքուր կեանքով ապրեցաւ, քանզի իր պատիւը երբեք չարձատարուրուեցաւ անպատիւ կամ անխոստովանելի արարքով։

«Օրհնեալ ըլլայ իր յիշատակը։ Աղօթենք որ Աստուած միշտ մեր մէջէն անպակաս ընէ այսպիսի անշահախնդիր, անբասիր, կարող, գործօն և հանրօգուտ անձնաւորութիւններ։»

Այս գեղեցիկ և իմաստալից դամբանականը երեք քառորդ ժամ տեւեց, որմէ ետք չարունակուեցան Պատարագի արարողութիւնները։ Պատարագի աւարտումէն վերջ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Կր. Եղեանցի յիշատակին։

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ առաջիկայ կիրակի պիտի պատարագէ Պէշիկթաշի Ս. Հռիփսիմեանց եկեղեցիին մէջ, եկեղեցւոյն տօնախմբութեան առթիւ։ Բերայի երդեցիկ մանուկները իրենց երաժշտ ուսուցիչ Ռուբէն էֆ. Ճիվանեանի հետ հրաւիրուած են մասնակցիլ նոյն օրուան եկեղեցական արարողութեան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ թագրիրով մը դիմում եղած է Բ. Դուռը որպէս զի Եգիպտոսի նորընտիր առաջնորդին կայսերական հրաման տրուի։ Իսկ Եգիպտոսի առաջնորդարանէն պահանջուեցաւ առաջնորդին ճանապարհածախսը։

ԴԱՍԸՄ ԲԱՇՆՑԻ եկեղեցիին և վարժարանին չէնքը վերջին մրրիկէն վնասուած ըլլալով, Թաղ. Խորհուրդը ճարտարապետական քննութիւն մը կատարել տուած և ստուգած է որ մօտ 200 ոսկիի ծախքով հաղիւ կը նորոգուին վնասուած մասերը։ Թաղ. Խորհուրդը այդ ճարտարապետական քննութեան տեղեկագիրը Պետական Նպաստամատոյց Ծանձնաժողովին ներկայացուց։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեան, երէկ ընկերակցութեամբ Բարթող էֆ. Թէլեանի և Բրիստինէ մայրապետին՝ այցելեց Բերայի աղջկանց Արհեստանոցը և աչքէ անցընելով ձեռագործները և նրբահիւս շինուած քները, իր գոհունակութիւնը յայտնեց։

ՌՈՒՍԻՈՅ ներքին գործոց նախարար Մ. Պուլիկինի կողմէ Կովկասի փոխարքայ Վորոնցով Տաչքով կոմսին զեկուցուած է թէ Զարը ջնջած է 1903 Դեկտ. 23ի օրէնքը, որ հաստատուած էր հանգուցեալ Բլէվէի առաջարկութեամբ, և հետեւապէս, ազատ արձակուած են բոլոր այն Հայ եկեղեցականները, եպիսկոպոս, վարդապետ և քահանայ, որոնք դպրոցական և կալուածական խնդիրներուն և յարակից գործերուն համար Կովկասէն վտարուած էին Ռուսաստանի ներսերը։ Իսկ կալուածական և դպրոցական խնդիրներու վրայ նոր լուր չկայ դեռ կ'ըսեն Ռուս թերթերը։

ԴԱՒԱՌԻ ՎԱՐԺԱՐԻՆԵՐԸ.—Սապահ կըսէ.— Նկատելով որ նահանգներու մէջ հաստատուած Հայ և Յոյն հասարակութեանց աղջկանց մասնաւոր վարժարաններուն մէջ պաշտօնավարող ուսուցչուհիներու վկայականները ընդհանրապէս Կրթական նախարարութենէն և կրթական Տնօրէններէն վաւերացած չեն, այդ մասին հրահանգ խնդրուած էր։ Պատասխանուեցաւ թէ ոչ-իսլամ վարժարաններու մէջ հասարակութեան կողմէ կարգուած ուսուցչուհիներու վկայականները եթէ Պատրիարքարաններու և Առաջնորդարաններու կողմէ վաւերացած են և անոնց պատասուարը ու պարկեշտ ըլլան ալ նշանակուած է, այդ ուսուցչուհիներու դասախօսութիւնը չարգիլուի։ Միանգամայն տեղական կրթական Տնօրէնները այցելեն այդ կարգի վարժարանները և եթէ անոնց ուսմանց ծրագիրը համապատասխան ըլլայ կրթական նախարարութեան ծրագրին, արտօնութիւն տրուի։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ վարժարանի Խնամակալութիւնը հրաւիրուած է վաղը նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

ԵՒԴՈԿԻՈՅ մեր նոր գործակալն է Յովհաննէս էֆ. Ղազիլեան, որուն կենան դիմել Մանգուսմի բաժանորդ գրելի փափաքողները։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Յակոբ էֆ. Դարամանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցին Տէր և Տիկին Յակոբ էֆ. Սթամպուլեան, Տէր և Տիկին Եղիա էֆ. Թագուորեան 95 ղրուշ, Տէր և Տիկին Կ. Ղրուշեան 95 ղրուշ։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆԵՊԱՆԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր Սկիւտար, Թարլա Պաշի, Յայոբեան էֆ.ի տան մէջ տեղի ունեցաւ Ղալաթիոյ օտար ապրանաց մաքսատան պաշտօնեաներէն Տիգրան էֆ. Դագմաճեանի նշանախօսութիւնը Օր. Անժէլ Յակոբեանի հետ։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ (Ատաբազար).— Ձեր ներկայացուցած նոր բաժանորդներուն՝ Սաեփան էֆ. Եօռմալեանի, Յովհաննէս էֆ. Ֆէնէրճեանի և շաքարագործ Մելքոն էֆ.ի թերթերը սկսած ենք ղրկել։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ (Իզմիտ).— Ձեր ներկայացուցած նոր բաժանորդներուն՝ Մամբրէ էֆ. Մօմճեանի և Արթաքի էֆ. Մէմիշեանի թերթերը սկսած ենք ղրկել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

20 Յունիս 1905

Հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր Բարիզի Սակարանին գիները չհաղորդեց մինչեւ թերթիս՝ մամուլը դրուած պահուն։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱՔ

Այդտեղ վիլայէթի տախիլինէտ Դարա Պրուն գաղաւը գայմագամլըղը Աւլաչէհիր գայմագամը իզղէթլու Բաթիս պէյէ։

Ֆօչթին գաղաւը գայմագամլըղը Դարա Պրուն գաղաւը գայմագամը ըֆթաթլու Էմրուլլահ էֆէնտիյէ։

Ալաչէհիր գաղաւը գայմագամլըղը Ֆօչթին գաղաւը գայմագամը ըֆթաթլու Միւնիր պէյէ թէֆվիզ պույրուլմուշտր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐԲԻԱ ԵՒ ՄԵՐՊԻԱ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ կը տեղեկանայ թէ մօտերս բանակցութեան պիտի ձեռնարկուի թուրքերեպ առեւտրական պայմանագրի մը կնքման համար։

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՐԻԿԻՆ պատճառած վնասները ճշդելու և նպաստի բաշխման եղանակը որոշելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը առջի օր իր երրորդ նիստը գումարեց ներքին գործոց Նախարարութեան մէջ։ Ծանձնաժողովը նկատի առաւ մրրիկէն վնասուած մզկիթներու, վարժարաններու և ուրիշ այդ կարգի հաստատութեանց վերաբերեալ տեղեկագիրները, Թաղապետութեանց ցանկերը և մասնաւորներու կողմէ եկած աղերսագիրները։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր, որ Իմօճրն պատկանաւով պատոյ մը կատարած էր մինչեւ Եալովա, առջի օր Պոլիս դարձաւ։

ՍԵՐԲԻԱԿԱՆ դեսպան Մ. Սիմիչ որ իր երկիրը կը դտնուի, մէկ երկու օրէն Պոլիս կը հասնի։

ՀԷՐԷՔԷԼԻ ԿԱՅՍ. ԴՈՐԾԱՐԱՆԸ.— Հէրէքէլի կայս. գործարանին կից մասնաճիւղ մը աւելցուած էր, չուխայի պատրաստութեան համար։ Այս նոր բաժինին հաստատութիւնը աւարտած ըլլալով, իր անդրանիկ արտադրութենէն նմոյշներ մատուցուեցան Վեհ. Սուլթանին։ Այս չուխաները ընտիր են եղեր և աւելի նուրբ քան ֆրանսական ամենալաւ կերպասները։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ ընդհանուր տնօրէն Տօքթ. Զանտէր, առջի օր Պերլին մեկնեցաւ ընտանիքով։

ԾԽԼԱՅՈՅԻ ՐԻԺԻՆ.— Բէօքէր Լոյդ կ'իմանայ թէ ծխախոտի Բէժիին 1904—1905 շրջանին չտարածիր աւելի պիտի ըլլայ, հաւանաբար 20 ֆրանք, քանի որ նոյն շրջանին հասոյթները աւելի լաւ եղած են նախորդ տարիէն։ Բէժիի չտարածիրը վերջին տարիներու մէջ մէկ մէկ ֆրանք աւելցած է, 16, 17, 18 և 19 եղած է յաջորդաբար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Բարձր Խորհուրդին որոշումով Աղեքսանդրիոյ ժամանումներուն դէմ դրուած բժշկական քննութեան վրայ աւելցուցեալ նաեւ հականխումներ։ Իսկ Ատենի ժամանումներուն դէմ դրուած միջոցները ջնջուեցան, բաց ի բժշկական այցելութենէն։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ Վարչութիւնը երկու շաբաթաւ յանձնարարած էր Գերմանիա, որոնք Օսմ. Յովհաննէսներու վրայ հսկողութիւն կատարելով մաքսանենգութեանց արգելք պիտի ըլլային։ Այս շաբաթաւորէն մէկը, 185 մանանց, առջի օր Տարտանէլ ժամանեց։

ՌՈՒՍ դեսպանատունը խնդրեց կայս. կառավարութենէն վերացնել Վանի Ռուս նոր հիպատոս Մ. Թրէմէնի պաշտօնը։ Նոր հիպատոսը ռուս պատաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն է։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ նաւահանգստին մէջ, Մախսուսի շաբաթաւորու նաւամատոյցէն մինչեւ Հանր. Պարտքի Վարչութեան մասնաճիւղին չէնքը, քարտիի մը չմնութեան ձեռնարկուած է։ Այնտեղ աւարտելու վրայ են։ Այժմ կը խորհուի ձեռնարկել Զինուորական հիւանդանոցի մը չմնութեան, ժողովրդային հանդանակութեամբ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխան Վիեննայի մէջ Եօզէֆ արքունիքին սին յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուեցաւ և յետոյ մեկնեցաւ Բէչդա։

—Թրնովօ-Թրէնօ-Բէօսթէնսիլ երկաթուղիին չմնութիւնը նուազաբերով մնացած էր Ցրանգիորդի մէկ տան վրայ։ Գուլկար կառավարութիւնը կը մերժէ վաւերացնել այս յանձնումը, քանի որ Գուլկար տաւնները իրենք իրենց մէջ համաձայնած՝ չէին մասնակցած աճուրդին։ Այս առթիւ ուրիշ առաջարկներ նկատի առնելու համար Սոպոտիին իր փակումը յետաձգեց Օգոստոսին։

ԷՏԻՐՆԷԻ մէջ ցուցանդէս մը պիտի կազմակերպուի նանանդին երկրագործական բերքերուն և ճարտարարուեստական արտադրութեանց համար։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Անցեալ 1904 տարւոյն մէջ Եգիպտոսի և Ցունաստանի վաճառականութիւնը եղած է 8,435,246 ֆր., նախորդին վրայ 1,294 հազար ֆր. աւելի։ Եգիպտոս ներմուծուած Հելլէն արտադրութեանց մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ ծխախոտը, որուն արժէքը եղած է 5,516,890 ֆր.։

∴ Կը ծանուցուի թէ Պէհէրայի երեւելիներէն Պօղոս պէյ Աշքեան սատանցած է հոգաբ նորոգութեան ծախքը Ապաս-Հօմմոսի վարժարանին, որ փլուզամերձ վիճակի մը հասած էր։ Նորոգութենէն ետք Պօղոս պէյ հանգանակութեան պիտի ձեռնարկէ նոյն վարժարանին հաստատ եկամուտ մը ապահովելու համար։

∴ Բաբ-էլ-Ամիի և Ապասիէի մէջ յունական եկեղեցիներ պիտի չմնուին։ Գահիրէի մէջ հելլէն նոր Սիլլոգոս մը հաստատուեցաւ «Իֆիթոս» անունով։

∴ Խտիվական Մահուսա զբօսանաւին նորոգութեան և նոր զբօսանաւի մը գնման համար 79,000 եգիպտական ոսկի յատկացուեցաւ։

∴ Մեծ հրդեհ.— Եգիպտոսի ներսերը հրդեհներ տեղի կ'ունենան։ Մէհալլէթ-էլ-Բուպրայի մէջ հրդեհ մը մահիր դարձուց 322 տուն և այրեցան 11 կին և մէկ այր։ Սանթայի մէջ ալ 70 չէնքեր այրեցան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ.— Իզմիր կ'ըսէ.— Քարաբուրսալի դայմագամի օգնական Գրիգոր էֆէնտի ամբաստանուած է թէ իր քրոջ Պայծառի օգնած է ծովը նետելու անոր ապօրէն զաւակը, զոր քոյրը մեռցուցած էր դեռ պորսը չբացած։ Հետեւաբար՝ Գրիգոր էֆ. իբր ոճրագործ ամբաստանուած ըլլալով դատաստանի պիտի ենթարկուի։

ՅՈՒՍԱՀԱՏ.— Ֆէրիգիւղի կողմը, կաթնավաճառ Ապուլլահի կինը խաթիչէ առջի օր փորձեց անձնասպան ըլլալ, հրը նետուելով։ Բայց չուտով հասան դրացիները և ազատեցին յուսահատ կինը։

ԿԵՆԴԱՆԻ ՄԵՌԵԱԼ.— Օրթագիւղցի Յոյն ընտանիքի մը երկուքուկէս տարեկան մէկ տղեկը ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր։ Նախընթաց օր անչնչացաւ կատարելապէս և բժիշկը մեռած նկատելով թաղման համար վկայագիրը տուաւ։ Աւելորդ է նկարագրել խեղճ ծնողքին տխրութիւնը որ յուղարկաւորութեան պատրաստութեանց ձեռնարկեց։ Եկեղեցիին զանգակը սկսած էր զողանջել և քահանաները ուստ գացին դագաղը առաջնորդելու համար։ Բայց հոն ապշեցուցիչ տեսարան մը տեղի ունեցաւ։ Երբ տխուր երգեցողութիւնները կը կատարուէին և ծնողքը կը հեկեկար ճերմակ փոքր դագաղին քով, յանկարծ դիակը շարժեցաւ, և տղեկը եւաւ նստաւ աչքերը խոշոր խոշոր բացած չուրջի նորօրինակ տեսարանին առջեւ։ Ներկաները զարմանքի ճիչ մը արձակեցին և Ծնողքը ի զուր պատրանքի մը ենթարկուած կը կարծէր։ Այս յարուցեալ տղեկը այժմ աղէկ է և անուշ օր մը պիտի պատմէ այս պարագան իբր իր կեանքին մէջ տարօրինակ դրուագ մը։

ՈՃԻՐ.—Աք-Սէրայի կողմը, պարապ գետնի մը մէջ, չմնուած հիւղակի մը պարապին մէջ ոստիկանութիւնը գտաւ դիակ մը հոսած վիճակի մէջ։ Ոստիկանութիւնը անմիջապէս քննութիւն բացաւ և հարցաքննութեան ենթարկեց հիւղակին բնակիչը, որ Զէյնէպ անուն թրքուհի մըն է։

—Առջի գիշեր, Պոլիս, Ճէլլաա Զէյ Ք վաղարի մէջ վիրաւոր գտնուեցաւ Աշմէա անուն մէկը, արհատով կօչկակար։ Աշմէա յայտարարեց թէ զինք վիրաւորեց Բէճէպ անուն ուրիշ կօշկակար մը։ Վիրաւորը փոխադրուեցաւ հիւանդանոց։ Իսկ ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՐԻԿ.—Անցեալ երկուշաբթի տեղատարափ և կարկուտ եկաւ Զաթալճայի և Սիլիվրիի կողմերը ուր այդիները և արտերը մեծ մասամբ ուտիրուեցան։ Զաթալճայի չրջակայ Շամլը գիւղին մէջ փոթորիկի առեն 17 տարու թրքուհի մը որ ծառի մը տակ ապաստանած էր, չանթեւար կը մնայ։

ՈՒԼՍՊԵՐԻՆ ապահովագրական ընկերութիւնը կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ Պօլսոյ կողմի Գործակալ կարգած է Ռուբէն էֆ. Լուսարարեանը։ Ցիշեալ էֆէնտին արտօնուած է ոսկէն տեսակ ապահովագրութիւններ կատարել յանուն ընկերութեան և բրիմներ գանձել։ Պօլսոյ Գործակալութեան գրասենեակը կը գտնուի Թաշ խան Նօ. 57։

Ուէսդրէն ապահովագր. ընկերութեան Թուրքիոյ Տնօրէն
Բ. Ս. Ա. Լիթ
5—3

ԳԻՇԵՐՈՅԻ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 20 յունիս. — Ռուս և Ճապոն լիազօրները հաշտութեան բանակցութեան համար դեռ չեն որոշուած, բայց որոշուած է որ անոնց գումարումը տեղի ունենայ օգոստոս 1ին։ Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ ճապոնական կառավարութիւնը կը մերժէ զինադադար կնքել, հաշտութիւն կնքելու համար Ռուսիոյ ճշմարիտ դադարարն վրայ կասկածելով և չուզելով կորսնցնել առաւելութիւնները նոր եւ վճռական յաղթութեան մը, որ ապահով է Մանչուրիոյ մէջ՝ Լիաոյանին դէմ։

— Խարպինէ կը հեռագրեն թէ ընդհարումները կը շարունակուին, բայց ոչ եւ է նոր եւ նշանակալից դէպք չկայ։

ԹԱՏՐՈՆ
ԲԸԹԻ ՇԱՆ

Բըթի-Շանի ամառնային թատրոնին մէջ ֆրանսական Օբէրէթի խումբին ներկայացումները կը շարունակուին յաջող կերպով։ Այս գիշեր եւրոպական ժամը 9½ին Պոլսոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի Նուվոթէ մը, Վէրոնիք օբէրա-քոմիք 3 արարով։

ՍԱԿԱՐԱՆ
ՂԱՀԱԹԻՈՅ ՅԱԿԱՐԱՆԸ

7/20 Յունիս 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ. Ո.	95.38
Եր

Առեւտրական Կեանքը

ՕՏԱՐ ԱԼԻՒՐՆԵՐԸ ԵՒ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՑԻ ՍՊԱՌՈՒՄԸ

Հելլէն Առեւտր. Սենեկի Թերթէն առնելով՝ Ա. յօդուածի մը մէջ ըսած էինք թէ Պոլսոյ մէջ սպառած հացին համար, մօտաւոր հաշուով, տարին 1,300,000 պարկ (75 քիլոյոց) ալիւր կ'սպառի, որուն 40—75 %, տեղական ցորենի արտադրութեան վիճակին համեմատ, օտար երկրէ ներածուած ալիւրներն են, թէ անցեալ տարի 674,000 պարկ ալիւր ներածուած է օտար երկիրներէ և վճարուած է 500,000 ոսկիէ աւելի գումար մը որ պիտի տրուէր Անատոլուի և Բումելիի մեր երկրագործներուն և Պոլսոյ աղօրեանոցներուն եթէ կարելի ըլլար մեր սպառած հացը ամբողջովին տեղական ցորենի ալիւրէն պատրաստել, թէ Բարեխնամ կառավարութեան այդ նպատակը ձեռք առած միջոցներուն մէջ կարեւորագոյնն էր հացին ճարդ դնելու ճարտար եղանակը, — թէև Պոլսոյ հրապարակին վրայ օտար ալիւրներու սպառումը գրէթէ անհրաժեշտ է՝ իրենց տեսակին համար։ Նոյն թերթէն առնելով՝ բացատրենք այժմ սոյն վերջին երկու կէտերը իրենց պարագաներով։

Մեր սպառած հացին պատրաստութեան մէջ օտար ալիւրներու գործածումը արգիլելու և անոնց ներածումը նուազեցնելու համար, հարկ էր ծանր տուրքեր դնել անոնց վրայ, սակայն այնպիսի հիման մը վրայ ճարդ կը դրուի որ անուղղակի այդ դերը կը կատարէ, տեսէք թէ ի՞նչպէս։

Տասներկու տարի առաջ որոշուեցաւ հացի պատրաստութեան համար գործածուած ալիւրներու խառնուրդը, որ չհօճի կը կոչուի, սա երեք տեսակներէն առնել։—

1	պարկ	Պրայլա III	75 քիլ.
1	»	Օտեսա	75 »
1	»	Տէղական քրմա	75 »

Այս երեք պարկ 225 քիլ. ալիւրէն՝ իրենց ծծած ջուրին հետ՝ 300 քիլ. հաց կը շինուի։ Եթէ այս չհօճին կազմող երեք տեսակ ալիւրներուն արժէքին մէկ երրորդը 62½ ղրշ. ըլլար, հացին քիլօն 35 փարա պիտի ծախուէր և այս գինը 40 փարայի պիտի իջնէր, կամ 30 փարայի պիտի իջնէր, եթէ ալիւրներուն արժէքին մէկ երրորդը, այսինքն մէկ պարկ ալիւրը 75 ղրշ.ի իջնէր կամ 50 ղրշ.ի իջնէր։ Հացի գինին վրայ 5 փարայի փոփոխութիւն մը կարենալ ընելու համար՝ մէկ պարկ ալիւրին արժէքին վրայ ամբողջ 12½ ղրշ.ի իջնելէն մը հիմ բռնել անհնարելի է թէև հացագործներուն, որովհետև գիներու այդքան մեծ տարբերութիւն մը հաղուադէպ է, սակայն անհրաժեշտ եղած է այդպէս ընել։ Պատճառը հրապարակին վրայ 2—2½ փարանոց մանր դրամ չգտնուիլն է։ Մէկ պարկ ալիւրին գինին վրայ 6—7 ղրշ.ի իջնելէն մը՝ հացի գինին վրայ 2—3 փարայի փոփոխում պիտի կրնար ընել, եթէ շրջաբերութեան մէջ այդքան մանր դրամներ գտնուէին։

Երկաթուղիներու և հաղորդակցութեանց դիւրութեան և երկրագործական զարգացման շնորհիւ՝ երբ Պոլսոյ հրապարակին վրայ աւելի մեծ քանակութեամբ ցորեն գալ սկսաւ, և երկրին արտադրութեան շահաւոր կերպով սպառումը ապահովելու համար աւելի հոգածութեան հարկ տեսնուեցաւ, չհօճին բաղադրող ալիւրներուն տեսակին համեմատութեան հիմը փոխուեցաւ 1902 տարիէն վերջը, և այս թուականէն ի վեր սապէս որոշուած է չհօճին.—

1	պարկ ալիւր Պրայլա III	75 քիլ.
1	» » Օտեսա	75 »
2	» » Տէղեան. քրմա	150 »

Ահա այս համեմատութեամբ կը պատրաստուի չհօճին, որով տեղական ցորենի ալիւրներուն օտար ալիւրներու հետ ունեցած համեմատութիւնը 2—2 եղաւ, փոխանակ՝ ըստ առաջնոյն, 1—2ի և երկու հացին քիլօն 35 փարա պիտի ծախուէր և այս գինը 40 փարայի պիտի իջնէր, կամ 30 փարայի պիտի իջնէր, եթէ ալիւրներուն արժէքին մէկ երրորդը, այսինքն մէկ պարկ ալիւրը 75 ղրշ.ի իջնէր կամ 50 ղրշ.ի իջնէր։ Հացի գինին վրայ 5 փարայի փոփոխութիւն մը կարենալ ընելու համար՝ մէկ պարկ ալիւրին արժէքին վրայ ամբողջ 12½ ղրշ.ի իջնելէն մը հիմ բռնել անհնարելի է թէև հացագործներուն, որովհետև գիներու այդքան մեծ տարբերութիւն մը հաղուադէպ է, սակայն անհրաժեշտ եղած է այդպէս ընել։ Պատճառը հրապարակին վրայ 2—2½ փարանոց մանր դրամ չգտնուիլն է։ Մէկ պարկ ալիւրին գինին վրայ 6—7 ղրշ.ի իջնելէն մը՝ հացի գինին վրայ 2—3 փարայի փոփոխում պիտի կրնար ընել, եթէ

կերակրելու յատկացուցած մեր մունդը իսպառ կորսուած չէ, այլ միայն իր ձեւը և իր տեղը փոխած է, քանի որ անիկա մսի, հաւկիթի, փեսուրի, աղուամազի և մաս մը ալ ծիրտի փոխուած է։

Շատ հաւաբոյծներ իրենց հաշուեսերին մէջ ծիրտէն զատ միւս բոլոր թուածներս, իրենց ճշմարիտ արժէքը յատկանշող որոշ գիներով նշանակած են հասոյթի բաժնին մէջ։ Միրոր աղնունդին այն մասն է որ մարմնի կազմակերպութեանը անօգուտ ըլլալով վրտրուած է կղկղանքի ձեւին տակ։

Քանի որ մենք մնունդը իր ամբողջութիւնովը, առանց անոր անօգուտ մասը օգտակար մասէն զատելու, իբր ծախք կը նշանակենք, ուրեմն միայն իր ձեւը և տեղը փոխող նոյն մնունդը իր ամբողջութիւնովը, որուն մէջ ծիրտն ալ իր բաժինը ունի, իբրեւ հասոյթ նշանակելը խիստ արդարանալի և ճշմարիտ կը դտնենք։

Հետեւաբար մեր հաշիւներուն ճշտութեանը համար մեր ծախսած և իբր հասոյթ ստացած մարմիններէն ոչ մէկը պէտք է անարժէք մնայ։

Միրտերու մասին Բեդերսպուրկի մէջ հրատարակուող Հաւաբուծութեան Հանդէսէն սա հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք.—

«Ինչպէս Ռուսիոյ նոյնպէս եւրոպական շատ մը երկիրներու մէջ նկատողութեան առնուած չէ հաւերու հասոյթը կազմող մարմիններէն մէկին՝ ծիրտին գործածութիւնը։ Զինաստանի, Ճաբոնի և դեռ կարգ մը արեւելեան երկիրներու մէջ ծիրտը և մարդուն կղկղանքը փոշիացած վիճակի մէջ գրեթէ միակ աղբերն են զորս վր գործածեն բանջարեղէններու, որթերու, սեխերու, վշենիներու (քէթէն), ծխախոտներու և նաև զարդապարտէզներու մէջ գտնուող բոլոր արժէքաւոր ծառերու և թուփերու զարգացմանը համար»։

Բեդերսպուրկի մոտիկը Լիէզնոյի մէջ

գտնուող ողորմութիւնը հասնի այդ նաւուն մէջ գտնուողներուն։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Տոքդորը։ Ճամբորդելը ո՞րքան վատագաւոր է։

Տեարակին մէջ ուրիշ բան չկար այլ եւ բայց եթէ նաւարկութեան վերաբերեալ հաշիւներ և աղիւսակ մը ֆրանսական, անգլիական կամ սպանական դրամները հաւասար արժէքի վերածելու համար։

— Անպիտանը իր շահը գիտէ եղեր, պոռաց Տոքդ. Լայվսի։ Կը վախնայ եղեր որ դրամի փոխանակութենէն մնա՞ կ'ընէ։

— Միւսը տեսնենք, ըսաւ Սքուայրը։

Միւսը, ինչպէս ըսինք, թուղթ մը էր, քանի մը տեղէ կնքուած և իբր դրոյմ ունենալով կարի մասնոց մը, թերեւս ճիշտ այն մասնոցը զոր գտած էի նաւապետին գրպանին մէջ։ Տոքդորը ամենամեծ խնամքով բացաւ այս տեսակ մը պահարանը, ուրկէ դուրս հանեցաւ կղզիի մը ձեռագիր քարտէսը, լայնութեան և երկայնութեան աստիճաններով, խորաչափութիւններով, ցամաք երկնելու կէտերով, բարձրութիւններով, կիրճերով և ծոցերով, ի մի բան նաւ մը ամենայն ապահովութեամբ խարսխելու համար պէտք եղած ամէն մանրամասնութիւններով։ Կղզին 9 մղոն երկայնութիւն և 5 մղոն լայնութիւն ունէր ու ետեւի ոտքերուն վրայ կեցող խոյոր վիշապի մը ձեւը ունէր գրէթէ։ Նախ կը տեսնուէին հոն երկու բնական նաւահանգիստներ, մերձակայ հողերէն գրէթէ բոլորովին զոցուած, և կեդրոնը՝ բլուր մը, Լօնկ-Վիւ անունով նշանակուած։ Քարտէսը բաւական հին կ'երեւար, բայց մօտաւոր թուականներ կային վրան, մանաւորապէս երեք խաչեր, երկուքը դէպ ի կղզիին հիւսիսային կողմը և մէկը՝ հարաւ-արեւմտեան կողմը։ Ասոր ճիշտ քովը, նաւապետին ողջական գիրէն բոլորովին տարբեր գիրով մը, սա բառերը. «—Հոս է գանձին ամէնէն խոյոր մասը»։

Քարտէսին կռնակը, սա յաւելուածական ծանօթութիւնները կային. «—Մեծ ծառը, Լօնկ-Վիւի մնարին վրայ, Հիւսիսային արեւելեան կողմը։

«Սքէլդի կղզին, արեւելեան հիւսիսային կողմը։

«Տասը ոտք։

«Ոսկիի ձոյլեր՝ հիւսիսի թաքստոցին մէջ, ուր երթալու համար հետեւիլ արեւելեան հովիտին հարաւային կողմէն, տասը գրկաչափ հեռու սեւ ապառաժէն որուն վրայ պատկեր մը կայ։

«Զէնք ու ռազմանիթ գտնել աւազին մէջ, հիւսիսային կէտին վրայ այն հրուանդանին որ խարխսի նետելու տեղը կը փակէ»։

Նորակառոյց մէկ հատիկ հաւաբուծական հաստատութիւնը բանջարեղէններու և ծաղիկներու համար ծիրտերու գործածութենէն լաւագոյն արդիւնքներ կրցած է ձեռք բերել։

Նախապէս ըսած էինք թէ հաւերը մեծ մասամբ բուսեղէններով և հնտեղէններով և մաս մը ալ միջատներով կը մնային։ Հետեւաբար անոնց ստացած մեսաղական և գործարանական նիւթերով հարուստ մնունդին չնորհիւ, անոնց կղկղանքն ալ այն նիւթերու հարուստ մթերքով օժտուած է։

Երկրագործութեան հայթայթած տարբերու տարբաղադրութիւնովը ամէնէն աւելի աշխատող քիմիագէտներէն մին՝ Մ. Է. Վոլֆ՝ թռչուններու ծիրտը տարբաղադրելով ֆիի աղբին հետ բաղդատութեան դրած է։ Անաւասիկ իր տարբաղադրութեան արդիւնքը զոր հոս նոյնութիւնով կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն.—

Մէկ գիլոյի վրայ	Հաւ	Սագ	Բադ	Աղաւնի	Ծիրտ. աղբ
					գիլ. 1 է.
Ջուր	560	771	566	519	710
Գործնական մարմիններ	255	134	262	308	246
Ազոտ	15,4	5,4	14,0	17,8	2,1
Ածխաջուր	16,3	5,5	10,0	17,6	4,5
Աղտ	8,5	9,5	6,2	10	5,2
Բոքա	1,0	1,3	0,5	0,7	1,5
Սօսիսի	24,0	8,4	17,0	16,0	5,7
Կիր	7,4	2,0	3,5	3,0	1,4
Մանրեղէն	4,5	1,4	3,5	3,3	1,2
Ծծմբային թթուաղ	35,2	14,0	28,0	20,2	12,5

ԶՈՒԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՍԱՄՍՈՆԻ ՄԷՋ

ՊԱՓՐԱՅԻ ԵՒ ՁԱՐՇԱՄՊԱՅԻ ԽԱՎԵԱՐԸ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սամսոնի մէջ ձկնորսութիւնը երկու կերպով կը կատարուի, մէյ մը շրջակայ գեւերուն և նաւահանգստին մէջ, հրապարակին օրական պէտքերը ժամանակարելու համար, և մէյ մըն ալ եէօթիլ և գրգել բրմաֆներու մէջ թառափ որսալու և խավեար շինելու համար։ Նաւահանգստին մէջ ձուկի տեսակները քիչ են։ Ամէնէն սովորականներն են աղկեր (սարտէլա պալըզը), սպիտուկ, լեզուածուկ, պարպունա, վահանաձուկ են։ Ծածանը (սազան պալըզը) հազուագիւտ է։ Վահանաձուկն այնքան առատ է որ ամէն գարնան 20—30 հազար հատ կ'որսացուի, իւրաքանչիւրը 1—5 քիլօ և կը ծախուի 1—2 ղրշ.ի, հատը։ Դելֆինները (եօնուզ) շատ մօտ կուգան եկերքին և կը հալածեն աղկերները որոնք անագին կոյտերով կուգան։ Զինուորներուն գործիքները շատ թերի են։ Կարթով ձուկ որսացող ամադէօռ չկայ Սամսոնի մէջ։ Ողորկապատեանները միայն կարիղոսը (բէֆ), խեցգետինը, և խեչեմառը կան։ Աստակոս չկայ։ Զկնանոցը և ոստրէն այնքան քիչ են որ մեծ պահքին մէջ Սինոպէն, Եանեայէն և Կիրասունէն կը հայթայթուի։

Աղկերէն և վահանաձուկէն եւ ամէնէն կարեւորն է թառափը, որմէ խավեար կը հանուի և միսն ալ պահածոյ կ'ըլլայ։ Հայերը և Յոյները թառափի պատրաստութեամբ և Թուրքերն ալ մեծաքանակ վաճառականութեամբ կ'զբաղին։ Թառափի որսորդութիւնը կ'սկսի Փետրվարի և կ'աւարտի Մայիսին։ Խավեարի տարեկան արտադրութիւնը Պափրայի մէջ 500—1000 և Զարշամպայի մէջ 1000—1500 քիլոյի կը հասնի, բայց այս վերջինը այնքան յարգի չէ։ Ձուկին ոսկորները կը գործածուին սոսինձի պատրաստութեան համար։

Անաւասիկ թէ ի՞նչպէս կը պատրաստեն խավեարը։—Թառափին փորը կը բանան և ձուարանը հանելով կը մաքրեն աղջուրի մէջ, որ 4 քիլօ խավեարի համար երեք մասով ջուրէ և մէկ մասով աղէ կը բաղկանայ։ Ձուերը այս աղջուրին մէջ կը մնան մինչև որ քիչ մը կարծրանան։ Թրջոցը, օդին հանման, 2—3 ժամ կը տեւէ։ Կարծրացումի պէտք եղած աստիճանը ձեռք բերուելէ ետքը, խավեարը մաղի մէջ կը դրուի ուրկէ կ'անցնին հաւկիթները և կը մնան անոնց նրբաթել թաղանթները։ Մաղուելէ ետքը, խավեարը կը դրուի բարակ կտաւէ պարկերու մէջ զոր կը կախեն, հեղուկ մասը դուրս հանելու համար։ Այս գործողութիւնը աւարտելէ ետք, խավեարը կը դրուի թիթեղէ գլանաձեւ ամաններու մէջ և այսպէս ծախու կը հանուի։

Թառափի մսին պահածոն շինելու համար միայն արու ձուկերը կը գործածուին։ Միսը, թեփոտ մորթէն մերկացուելով, կը կտրուի 30—40 սանտիմ երկայնութեամբ և 3 սանտ. հաստութեամբ, յետոյ կ'աղուի և կը կախուի ձողերու վրայ։ Երկար ատեն կը պահուի այսպէս և կ'ուռուցի հում կամ եփած, բայց խավեարին պէս համեղ ուտելիք մը չէ։ Այս բոլոր գործողութիւնները որսորդութենէն անմիջապէս ետքը կը կատարուին։ Խավեարը աւելի յարգի է եթէ ողջ բռնուած ձուկերէն պատրաստուի։ Այն ձուկերը, որոնք քանի մը օրէ ի վեր մեռած են, ինչ որ յաճախ կը պատահի երբ ձուկն առատ ըլլայ, խավեար չշինելու չեն գործածուիր։

Խավեարին օրական արտադրավայրին մէջ կը ծախուի 60—70 ղրշ.ի, եթէ առատ է, և 80—100 ղրշ.ի, եթէ նուազ է։ Առաջ, երբ այս արտադրութեան արտադումը քիչ էր, օրան կ'արժէր 10—20 ղրշ.։

Աղած միսին օրան կը ծախուի 8—12 ղրշ.ի, ձուկին առատութեան համեմատ և մեծագոյն մասամբ կը ղրկուի Պոլիս։

ՍԻՄՈՆ ՁԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 Յունիս 7 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Հերմակ Առաջին օրան	39½-40	փարա
» երկրորդ »	38½-39	»
Մախալիթ »	35-37	»
Զաւտարը »	32-34	»
Գէրթ առաջին, օրան	37½-38	փ.
» միջին տեսակ	36½-37	»

Այսօր ժամանեց 12 վագոն ցորեն Ա. Ֆաքսէ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քրմա Ա. պարկը 74-75 ղ.
» » Բ. » 72-73 »

ԹՈՓ

Օրան 19 փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօսայնճէ 12¾—13 ղրշ. գրիւ
Մէրսին 12½-12¾ ղրշ. գրիւը։

ԱԶԴ

Շիրվէթը Խայրիէէնին 6 վէ 32 նոմրոյու վափորը թէքէնէպլէ, 17 վէ 28 նոմրոյը վափորարընին տէրունլէրինէ մանքնալարը վէ 28 նոմրոյընին գալանը տպի օլուղը հալտէ ֆիրուխը թէքարուր իթմին վէ իթրա գրյունան միւզահէէսինէ մէղիբիրի ղրթա թէքնէ իլէ իբի գրթա վափոր պին օն ղիրայի Օսմանի պէտլ իլէ թալիպի էօնէսինէ թէքարուր էյլէմիշ իսէ տէ պէտլը մէղիբիրին նրասընա կէօրիւմէմէսինէ մէպին եէմ իհէլինին մահը հալը բումին օն պէշինճի չէհարչէնպին կիւնինէ թէալիք գրլրնրը օլուղընտան, մէղիբիր թէքնէ վէ վափորլարա պէտէլը մուգարրիրինէն ֆապա ֆիյաթլա թալիպօնլարը եէմիմ մէղիբիրէ ակինին սաաթ պէչանէն օնա գատար Շիրքէթի իտարէսինէ միրաճաաթ էյլէմէլէրի.

ՄԻՒՏԻՐԻՅԷԹ

1905 Յունիս 6

Հաւերու կազմակերպութեանը այլեւ անօգուտ դարձող մնունդի մասը մսատաղին և գործարանական նիւթերով պարարտ և խտացած վիճակի մէջ կը վտարուի մարմնէն, երբեմն հաստատուն գնտիկներու ձեւով և երբեմն ալ իրբեւ չրոտ զանգուած մը։

Միրտը առանց նախնական կարգ մը գործողութիւններու ենթարկելու, ուղղակի գործածել կարելի չէ, որովհետեւ հակառակ հարուստ աղբ մը ըլլալուն, խիստ խտացած ըլլալովը՝ փոխանակ բոյսերուն զարգացումին և աճումին ծառայելու, ընդհակառակը անոնց վնաս կը պատճառէ։

Ասոր համար մէկ մաս ծիրտը 10 մաս ջուրի հետ խառնել պէտք է և ծիրտին ջուրին մէջ լուծուած մասովը բոյսերը ոռոգելէ վերջ մնացած և ջուրին մէջ չլուծուած մասն ալ չորցնելու է շուքի տեղ մը, և յետոյ ձիի, ջորիի, եզի, ոչխարի աղբի պէս գործածելու է։

ՀՕՏԻՕՆ
Մասնագէտ երկրագործական գիտութեանց

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 11—12

ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

Բ. ՄԱՍ

ԾԻՐՏԸ

Բալտի հոսանքին ձգուած երբեմնի հաւաբուծութիւնը այսօր մանրակրկիտ հաշիւներու վրայ հաստատած է իր խարիսխը։ Հաւաբոյծը իր հաւերուն յատկացուցած մնունդին դէմ մը, արժէք մը տուած է զոր նոյնութեամբ հաշուի տարին ծախսի բաժնին մէջ կը նշանակէ։

«Բնութեան մէջ ո՛չ մէկ մարմին անդառնալի կերպով կը կորսուի, այլ միայն իր ձեւը, իր տեղը կը փոխէ։»

Քիմիագիտութեան հայրիկին՝ Լաւուազիէի այս հռչակաւոր և ճշմարիտ խօսքէն հետեւցնելով, վստահ չեղողով մը կրնանք ըսել ուրեմն թէ հաւերը

իր գանձը»։

—Ես բան մը չեմ հասկնար ասկէ, ըսաւ Տոքդորը ընչացուցակն աւարտելով։

—Եւ սակայն լոյսի պէս պայծառ է, պատասխանեց Սքուայրը։ Զէ՞ք տեսներ որ այն ապիրատին հաշուետուփարը ձեռքերնիս ունինք։ Խաչերը ցոյց կուտան ծովահէններուն կողմէ ուարի տրուած կամ ընկզմուած նաւերու անուններուն։ Ստակի գումարները կը ներկայացնեն Պիլի Պօնսի բաժինը։ Երբ կը վախնար որ միտքը պիտի չկրնար բերել, մանրամասնութիւն մը կ'աւելցնէր, ինչպէս «Քարաքսի բացերը» էն։ Անուշտ դժբախտ նաւ մը յարձակում կրած էր հոն այս աւազակախումբին կողմէ։ Ամուսնոյ ողորմութիւնը հասնի այդ նաւուն մէջ գտնուողներուն։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Տոքդորը։ Ճամբորդելը ո՞րքան վատագաւոր է։

Տեարակին մէջ ուրիշ բան չկար այլ եւ բայց եթէ նաւարկութեան վերաբերեալ հաշիւներ և աղիւսակ մը ֆրանսական, անգլիական կամ սպանական դրամները հաւասար արժէքի վերածելու համար։

— Անպիտանը իր շահը գիտէ եղեր, պոռաց Տոքդ. Լայվսի։ Կը վախնայ եղեր որ դրամի փոխանակութենէն մնա՞ կ'ընէ։

— Միւսը տեսնենք, ըսաւ Սքուայրը։

Միւսը, ինչպէս ըսինք, թուղթ մը էր, քանի մը տեղէ կնքուած և իբր դրոյմ ունենալով կարի մասնոց մը, թերեւս ճիշտ այն մասնոցը զոր գտած էի նաւապետին գրպանին մէջ։ Տոքդորը ամենամեծ խնամքով բացաւ այս տեսակ մը պահարանը, ուրկէ դուրս հանեցաւ կղզիի մը ձեռագիր քարտէսը, լայնութեան և երկայնութեան աստիճաններով, խորաչափութիւններով, ցամաք երկնելու կէտերով, բարձրութիւններով, կիրճերով և ծոցերով, ի մի բան նաւ մը ամենայն ապահովութեամբ խարսխելու համար պէտք եղած ամէն մանրամասնութիւններով։ Կղզին 9 մղոն երկայնութիւն և 5 մղոն լայնութիւն ունէր ու ետեւի ոտքերուն վրայ կեցող խոյոր վիշապի մը ձեւը ունէր գրէթէ։ Նախ կը տեսնուէին հոն երկու բնական նաւահանգիստներ, մերձակայ հողերէն գրէթէ բոլորովին զոցուած, և կեդրոնը՝ բլուր մը, Լօնկ-Վիւ անունով նշանակուած։ Քարտէսը բաւական հին կ'երեւար, բայց մօտաւոր թուականներ կային վրան, մանաւորապէս երեք խաչեր, երկուքը դէպ ի կղզիին հիւսիսային կողմը և մէկը՝ հարաւ-արեւմտեան կողմը։ Ասոր ճիշտ քովը, նաւապետին ողջական գիրէն բոլորովին տարբեր գիրով մը, սա բառերը. «—Հոս է գանձին ամէնէն խոյոր մասը»։

Քարտէսին կռնակը, սա յաւելուածական ծանօթութիւնները կային. «—Մեծ ծառը, Լօնկ-Վիւի մնարին վրայ, Հիւսիսային արեւելեան կողմը։

«Սքէլդի կղզին, արեւելեան հիւսիսային կողմը։

«Տասը ոտք։

«Ոսկիի ձոյլեր՝ հիւսիսի թաքստոցին մէջ, ուր երթալու համար հետեւիլ արեւելեան հովիտին հարաւային կողմէն, տասը գրկաչափ հեռու սեւ ապառաժէն որուն վրայ պատկեր մը կայ։

«Զէնք ու ռազմանիթ գտնել աւազին մէջ, հիւսիսային կէտին վրայ այն հրուանդանին որ խարխսի նետելու տեղը կը փակէ»։

Ադուլիսի Գ. Գրիգորեան

ՄԱՆՉՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳՐԵՑ ՍԴԷՓԱՆՈՍԸՆ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ԴԻՐԱՑԸ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դէպի Գանձի Կղզին

Զ.

ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Օրինակի համար, 1745 Յունիս 12 թուականին առջեւ կը տեսնուէր 70 անգլ. ոսկիի գումար մը, բայց այս հասոյթին ի՞նչ ըլլալը վեց խաչով միայն նշանակուած էր։ Երբեմն սակայն տեղւոյ անուն մը կար, ինչպէս «Քարաքսի բացերը», կամ նոյն իսկ լայնութեան և երկայնութեան յիշատակութիւն մը, ինչպէս «62° 17' 20'', —19° 2' 40''»։

Այս հաշիւները քանի տարուան շրջան մը կ'ընդգրկէին, և իւրաքանչիւր էջի ստորոտը արձանագրուած գումարները երթալով կ'աւելնային միչտ։ Վերջին երեսին վրայ ընդհանուր գումար մը կար, արդիւնք 5—6 յաւելումներու, որոնց մէջ սխալ կար, և յետոյ սա ստորագրութիւնը. «—Պօնս,